Danıştay İDDK., E. 2024/2795 K. 2025/1762 T. 1.10.2025

T.C. Danıştay Başkanlığı - İdari Dava Daireleri Kurulu
Esas No.: 2024/2795
Karar No.: 2025/1762
Karar tarihi: 01.10.2025
Belgeyi Lexpera'da Görüntüle

T.C.

D A N I Ş T A Y

İDARİ DAVA DAİRELERİ KURULU

Esas No : 2024/2795

Karar No : 2025/1762

TEMYİZ EDEN (DAVACI) : ... Odası

VEKİLİ : Av. ...

KARŞI TARAF (DAVALI) : ... Bakanlığı

VEKİLİ : Av. ...

İSTEMİN KONUSU : Danıştay Altıncı Dairesinin 18/03/2024 tarih ve E:2023/9092, K:2024/1883 sayılı kararının temyizen incelenerek bozulması istenilmektedir.

YARGILAMA SÜRECİ :

Dava konusu istem: Tekirdağ ili, Hayrabolu ilçesi, ... Mahallesinde yaklaşık 40 ha büyüklüğündeki alanın organize sanayi bölgesi alanı olarak belirlenmesine ilişkin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının ... tarih ve ... sayılı Oluru ile onaylanan Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliğinin iptali istenilmiştir.

Daire kararının özeti: Danıştay Altıncı Dairesinin 18/03/2024 tarih ve E:2023/9092, K:2024/1883 sayılı kararıyla;

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun "Dava Açma Süresi" başlıklı 7. maddesinde dava açma süresinin özel kanunlarında ayrı süre gösterilmeyen hallerde Danıştayda ve İdare Mahkemelerinde 60 gün olduğu; ilanı gereken düzenleyici işlemlerde dava süresinin, ilan tarihini izleyen günden itibaren başlayacağı, "Üst Makamlara Başvurma" başlıklı 11. maddesinde, ilgililer tarafından idari dava açılmadan önce, idari işlemin kaldırılması, geri alınması, değiştirilmesi veya yeni bir işlem yapılmasının üst makamdan, üst makam yoksa işlemi yapmış olan makamdan, idari dava açma süresi içinde istenebileceği, bu başvurunun işlemeye başlamış olan idari dava açma süresini durduracağı, 08/07/2021 tarihine kadar altmış gün içinde isteğin reddedilmiş sayılacağı düzenlenmişken, 7331 sayılı Kanun'la 08/07/2021 tarihinde yapılan değişiklikle otuz gün içinde bir cevap verilmezse isteğin reddedilmiş sayılacağı hükmünün getirildiği,

2577 sayılı Kanun'da yer alan kuralların idari usulü belirleyen kurallar olmadığı, yargılama usulünün

belirlenmesine ilişkin kurallar olduğu, yargılama usulünde, 2577 sayılı Kanun'un 10, 11, 12, 13. maddelerinde düzenlenen ve dava açılmadan önce, idari yoldan işlemin idare bünyesinde ilgili yönünden yeniden değerlendirilmesine olanak sağlayan, dava açılmasını idarenin bu değerlendirme sonucuna bağlayan ve bunu dava açma süresi ile ilişkilendiren idari başvuru yollarının bulunduğu, bu kapsamda yapılacak başvuruların dava açma süresini etkilediği, belirli sürede cevap verilmemesi halinde ise, dava açma süresini başlattığı,

İdari işlemlere ya da yargı kararlarına karşı başvuru yollarının ayrıntılı düzenlemelerde yer alması, başvuru süresinin kısa olması veya olağan başvuru yollarına istisna getirilmesi gibi nedenlerden ötürü idari işlemlere karşı hangi idari birime, hangi sürede başvurulacağının idari işlemlerde ya da yargı kararlarında belirtilmesinin hukuki güvenlik ilkesinin gereği olduğu,

Anayasa'nın 40. maddesi ile bireylerin yargı ya da idari makamlar önünde haklarını arayabilmelerine kolaylık ve olanak sağlanmasının amaçlandığı, Anayasa'dan kaynaklanan yükümlülüğün yerine getirilmesi esas olmakla birlikte belirtilen yükümlülüğün yerine getirilmemesinin, idari işlemlere karşı açılan davalarda dava açma süresinin işletilmeyip, ihmal edilmesi sonucunu da doğurmaması gerektiği, Anayasa'nın 125. maddesinde idari işlemlere karşı açılacak davalarda sürenin yazılı bildirim tarihinden başlayacağının belirtilmesi karşısında, usulüne uygun tebliğ olunan veya bütün unsurlarıyla ilgililer tarafından öğrenilen idari işlemler üzerine, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nda açıkça belirtilen ve ilgililerce de bilindiğinin kabulü gereken genel dava açma sürelerinin işletilmesinin zorunlu olduğu,

İdari Yargılama Usulü Kanunu'nda genel dava açma süresinin başlangıcına esas alınan 60 gün olan zımni ret sürelerinin 08/07/2021 tarih ve 7331 sayılı Kanun değişikliği ile 30 gün olarak değiştirildiği, son derece dağınık mevzuat karşısında idari işlemlerde kanun yolu, mercii ve sürelerin belirtilmesinin hak arama hürriyetinin etkin biçimde kullanılabilmesi açısından zorunlu olması nedeniyle Anayasa'nın 40. maddesi hükmü uyarınca 08/07/2021 tarihinden sonra tesis edilen imar planı ve parselasyon işlemlerinde askı tutanaklarında, itiraz başvurusu olması halinde zımni ret süresinin 30 gün olduğu, askıdan iniş tarihinden itibaren 30 gün olan zımni ret süresinin son gününü izleyen günden sonra genel dava açma süresinin başlayacağı hususunun belirtilmesi gerektiği, bu hususun askı tutanağında belirtilmemesi halinde zımni ret süresinin, ilgililerce de bilindiğinin kabulü gereken genel zımni ret süresi olan 60 gün olarak uygulanması gerektiği,

Uyuşmazlıkta davacı tarafından askı süresi içerisinde çevre düzeni planına itiraz edildiğinden İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 11. maddesine göre dava açma süresinin belirlenmesi gerektiği, bu durumda askı tutanaklarında zımni ret süresinin 30 gün olduğu açıkça belirtilmediği için zımni ret süresi ilgililerce bilindiği kabul edilen 60 gün olarak uygulandığında, 31/05/2023-03/07/2023 tarihleri arasında askıya çıkarılarak ilan edilen dava konusu 1/100.000 ölçekli çevre düzeni planına davacı tarafından askı tarihleri içinde 05/06/2023 tarihinde yapılan itirazın 60 günlük süre içerisinde 01/09/2023 tarihinde zımnen reddedilmesi üzerine bu süreyi izleyen 60 günlük süre içinde en son 31/10/2023 tarihinde dava açılması gerekirken, yeni bir dava açma süresi başlatmayan itirazın reddi yolundaki Çevre Şehircilik Bakanlığı Mekansal Planlama Genel Müdürlüğünün ... tarih ve ... sayılı kararının 11/12/2023 tarihinde tebliği üzerine 21/12/2023 tarihinde açılan davanın süre aşımı nedeniyle incelenme olanağı bulunmadığı gerekçesiyle davanın süre aşımı nedeniyle reddine karar verilmiştir.

TEMYİZ EDENİN İDDİALARI : Davacı tarafından, kendilerine bildirim yapılmadığı sürece itiraza verilen cevap üzerine dava açıp açamayacaklarını bilmelerinin mümkün olmadığı, temyize konu kararın bozulması gerektiği ileri sürülmektedir.

KARŞI TARAFIN SAVUNMASI : Davalı idare tarafından, Danıştay Altıncı Dairesince verilen kararın usul ve hukuka uygun olduğu ve temyiz dilekçesinde öne sürülen nedenlerin, kararın bozulmasını gerektirecek nitelikte olmadığı belirtilerek temyiz isteminin reddi gerektiği savunulmaktadır.

DANIŞTAY TETKİK HÂKİMİ ... 'IN DÜŞÜNCESİ : Uyuşmazlıkta davacı tarafından askı süresi içerisinde çevre düzeni planına itiraz edildiğinden İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 11. maddesine göre dava açma süresinin belirlenmesi gerektiğinden, 31/05/2023-03/07/2023 tarihleri arasında askıya çıkarılarak ilan edilen dava konusu 1/100.000 ölçekli çevre düzeni planına davacı tarafından askı tarihleri içinde 05/06/2023 tarihinde yapılan itirazın, son askı tarihinden itibaren 30 gün içerisinde cevap verilmeyerek 02/08/2023 tarihinde reddedilmiş sayılması üzerine, bu tarihi izleyen günden itibaren 60 gün içerisinde, 01/10/2023 tarihi pazar gününe denk geldiğinden bir sonraki iş günü olan 02/10/2023 tarihine kadar dava açılması gerekirken, yeni bir dava açma süresi başlatmayan itirazın reddi yolundaki Çevre Şehircilik Bakanlığı Mekansal Planlama Genel Müdürlüğünün... tarih ve ... sayılı kararının 11/12/2023 tarihinde tebliği üzerine 21/12/2023 tarihinde açılan davanın, süre aşımı nedeniyle incelenme olanağı bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Bu durumda, davanın süre aşımı nedeniyle reddi yolundaki Daire kararında sonucu itibarıyla isabetsizlik bulunmadığından, temyiz isteminin reddi ile Daire kararının belirtilen gerekçeyle onanmasına karar verilmesi gerektiği düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunca, Tetkik Hâkiminin açıklamaları dinlendikten ve dosyadaki belgeler incelendikten sonra gereği görüşüldü:

İNCELEME VE GEREKÇE:

MADDİ OLAY :

Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği 31/05/2023-03/07/2023 tarihleri arasında askıya çıkarılmış, davacı tarafından bu plana askı süresi içerisinde 05/06/2023 tarihinde itiraz edilmiş, itirazın Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Mekansal Planlama Genel Müdürlüğünün ... tarih ve ... sayılı kararı ile reddedildiğinin 11/12/2023 tarihinde davacıya bildirimi üzerine 21/12/2023 tarihinde temyizen incelenen dava açılmıştır.

İLGİLİ MEVZUAT :

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "Temel hak ve hürriyetlerin korunması" başlıklı 40. maddesinin 1. fıkrasında; "Anayasa ile tanınmış hak ve hürriyetleri ihlal edilen herkes, yetkili makama geciktirilmeden başvurma imkanının sağlanmasını isteme hakkına sahiptir." hükmü, 2. fıkrasında; "(Ek fıkra: 3/10/2001-4709/16 md.) Devlet, işlemlerinde, ilgili kişilerin hangi kanun yolları ve mercilere başvuracağını ve sürelerini belirtmek zorundadır." hükmü yer almıştır.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun “Dava Açma Süresi” başlıklı 7. maddesinde; dava açma süresinin özel kanunlarında ayrı süre gösterilmeyen hallerde Danıştayda ve İdare Mahkemelerinde altmış gün olduğu; ilanı gereken düzenleyici işlemlerde dava süresinin, ilan tarihini izleyen günden itibaren başlayacağı, "Üst Makamlara Başvurma” başlıklı 11. maddesinde; ilgililer tarafından idari dava açılmadan önce, idari işlemin kaldırılması, geri alınması, değiştirilmesi veya yeni bir işlem yapılmasının üst makamdan, üst makam yoksa işlemi yapmış olan makamdan, idari dava açma süresi içinde istenebileceği, bu başvurunun işlemeye başlamış olan idari dava açma süresini durduracağı, altmış gün içinde bir cevap

verilmezse isteğin reddedilmiş sayılacağı düzenlenmişken, 08/07/2021 tarih ve 7331 sayılı Kanun'un 2. maddesiyle bu altmış günlük süre, otuz gün olarak değiştirilmiş, anılan değişiklik 14/07/2021 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

3194 sayılı İmar Kanunu'nun 8. maddesinin 1. fıkrasının (b) bendinde; "İmar Planları; Nazım İmar Planı ve Uygulama İmar Planından meydana gelir. Mevcut ise bölge planı ve çevre düzeni plan kararlarına uygunluğu sağlanarak, belediye sınırları içinde kalan yerlerin nazım ve uygulama imar planları ilgili belediyelerce yapılır veya yaptırılır. (Ek cümle:14/2/2020-7221/6 md.) Planlar, plan değişiklikleri ve plan revizyonları; kayıt altına alınmak ve arşivlenmek üzere Bakanlıkça oluşturulan elektronik ortama yüklenmek ve aynı sistem üzerinden Plan İşlem Numarası almak zorundadır. Planlar, belediye meclisince onaylanarak yürürlüğe girer. (Yeniden düzenleme dördüncü cümle: 12/7/2013-6495/73 md.) Bu planlar onay tarihinden itibaren belediye başkanlığınca tespit edilen ilan yerlerinde ve ilgili idarelerin internet sayfalarında bir ay süreyle eş zamanlı olarak ilan edilir. Bir aylık ilan süresi içinde planlara itiraz edilebilir. Belediye başkanlığınca belediye meclisine gönderilen itirazlar ve planları belediye meclisi onbeş gün içinde inceleyerek kesin karara bağlar." kuralına yer verilmiştir.

Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği'nin 33. maddesinin 1. fıkrasında; "Çevre düzeni planı ve imar planları onaylandığı tarihten itibaren en geç on beş iş günü içinde otuz gün süreyle herkesin görebileceği şekilde idarelerce tespit edilen ilan yerlerinde asılmak suretiyle ve idarelerin internet sayfalarında eş zamanlı olarak ilan edilir." kuralı, 4. fıkrasında ise; "Planlara itiraz, otuz günlük ilan süresi içinde idareye yapılır ve itirazlar idarece değerlendirilir. İdarenin karar merciince itirazların reddedilmesi halinde, planlar başkaca bir onay işlemine gerek kalmaksızın red kararı tarihinde kesinleşir. İtiraz olmaması halinde planlar askı süresinin sonunda kesinleşir." kuralı yer almıştır.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME:

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerinin birlikte değerlendirilmesinden, imar ve çevre düzeni planlarına karşı, 2577 sayılı Kanun'un 11. maddesi kapsamında yapılacak başvurular için, 3194 sayılı Kanun'un 8. maddesinin 1. fıkrasının (b) bendi ve Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği'nin 33. maddesinin 1. fıkrası ile özel bir itiraz süresi getirildiği anlaşılmaktadır.

Bu durum karşısında, imar ve çevre düzeni planlarına karşı, 30 günlük askı süresi içinde 2577 sayılı Kanun'un 11. maddesi kapsamında başvuruda bulunulması ve bu başvuruya son ilan tarihinden itibaren 30 gün içinde cevap verilmeyerek isteğin reddedilmiş sayılması halinde, bu tarihi takip eden 60 günlük dava açma süresi içinde veya son ilan tarihini izleyen 30 gün içinde cevap verilmek suretiyle isteğin reddedilmesi halinde bu cevap tarihinden itibaren 60 günlük dava açma süresi içinde idari dava açılabileceği sonucuna varılmaktadır.

Öte yandan, imar planlarına askı süresi içinde bir itirazda bulunulmamış ise davanın, 2577 sayılı Kanun'un 7. maddesi uyarınca imar planının son ilan tarihini izleyen günden itibaren altmış gün içinde açılması gerekir.

Uyuşmazlıkta davacı tarafından askı süresi içerisinde çevre düzeni planına itiraz edildiğinden İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 11. maddesine göre dava açma süresinin belirlenmesi gerekmektedir.

Bu durumda, 31/05/2023-03/07/2023 tarihleri arasında askıya çıkarılarak ilan edilen dava konusu 1/100.000 ölçekli çevre düzeni planına davacı tarafından askı tarihleri içinde 05/06/2023 tarihinde yapılan itirazın, son askı tarihinden itibaren 30 gün içerisinde cevap verilmeyerek 02/08/2023 tarihinde reddedilmiş sayılması üzerine, bu tarihi izleyen günden itibaren 60 gün içerisinde, 01/10/2023 tarihi pazar gününe denk

geldiğinden bir sonraki iş günü olan 02/10/2023 tarihine kadar dava açılması gerekirken, yeni bir dava açma süresi başlatmayan itirazın reddi yolundaki Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Mekansal Planlama Genel Müdürlüğünün ... tarih ve ... sayılı kararının 11/12/2023 tarihinde tebliği üzerine 21/12/2023 tarihinde açılan davanın esasının, süre aşımı nedeniyle incelenme olanağı bulunmamaktadır.

Öte yandan, Anayasa'nın 40. maddesi uyarınca idari işlemlerde hangi kanun yollarına başvurulacağının ve başvuru sürelerinin ne olduğunun belirtilmesi gerekmekte ise de; imar ve çevre düzeni planlarının onaylanmasının ve askıya çıkarılmasının bu kapsamda değerlendirilmesine olanak bulunmadığı, dolayısıyla plan askı tutanaklarında zımni ret süresinin 30 gün olduğunun açıkça belirtilmemesinin, zımni ret süresinin 30 gün yerine, 7331 sayılı Kanun'un 2. maddesinin yürürlüğe girmesinden önceki hali olan 60 gün olarak hesaplanmasını gerektirmediği açıktır.

Bu durumda, davanın süre aşımı nedeniyle reddi yolundaki Daire kararında sonucu itibarıyla isabetsizlik bulunmamaktadır.

KARAR SONUCU:

Açıklanan nedenlerle;

1. Davacının temyiz isteminin reddine,

2. Davanın süre aşımı nedeniyle reddine ilişkin Danıştay Altıncı Dairesinin temyize konu 18/03/2024 tarih ve E:2023/9092, K:2024/1883 sayılı kararının yukarıda belirtilen gerekçeyle ONANMASINA,

3. Kesin olarak, 01/10/2025 tarihinde, esasta ve gerekçede oyçokluğu ile karar verildi.

KARŞI OY

X-Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "Temel hak ve hürriyetlerin korunması" başlıklı 40. maddesine 4709 sayılı Kanun'un 16. maddesiyle eklenen 2. fıkrada, "Devlet işlemlerinde, ilgili kişilerin hangi kanun yolları ve mercilere başvuracağını ve sürelerini belirtmek zorundadır." kuralı yer almış olup, bu ek fıkranın gerekçesinde; "Bireylerin yargı ya da idari makamlar önünde sonuna kadar haklarını arayabilmelerine kolaylık ve imkan sağlanması amaçlanmış, son derece dağınık mevzuat karşısında kanun yolu, mercii ve sürelerin belirtilmesi hak arama, hak ve hürriyetlerin korunması açısından zorunluluk haline gelmiştir." açıklaması yapılmıştır.

Görüldüğü üzere belirtilen Anayasa kuralı ile, bireylerin yargı ya da idari makamlar önünde haklarını arayabilmelerine kolaylık ve olanak sağlanması amaçlanmış; idareye, işlemlerinde, ilgililerin kaç gün içinde, hangi mercilere başvurabileceklerini bildirme yükümlülüğü getirilmiştir.

İdareye yapılan başvurular hakkında işlem tesis etme zorunluluğu Anayasa'nın 74. maddesinde düzenlenen "....Kendileriyle ilgili başvurmaların sonucu gecikmeksizin, dilekçe sahiplerine yazılı olarak bildirilir" hükmü gereği olduğu, yine Anayasanın 40/2. maddesinde yer verilen "Devlet, işlemlerinde, ilgili kişilerin hangi kanun yolları ve mercilere başvuracağını ve sürelerine belirtmek zorundadır" hükmü karşısında idarenin başvuruları cevaplamak zorunluluğu ve işlem metninde açıklama yapma yükümlülüğü bulunduğu kuşkusuzdur.

Bununla birlikte 2577 sayılı Kanun'un dava hakkını güvenceye almak ve işlemlerin yargısal denetimini sağlamak suretiyle bireylerin idarenin karşısında yargısal korunmasını sağlama amacıyla zımni ret müessesesi kabul edilmiştir.

2577 sayılı Kanun'un 10. maddesi zımni ret müessesesi bakımından ana kuralı düzenlemiştir. Bu maddedeki temel ilkenin 11. maddede de esas alınması gerekmektedir.

Diğer yandan, 3194 sayılı İmar Kanunu'nun "Planların hazırlanması ve yürürlüğe konulması" başlıklı 8. maddesinin (b) bendinde: "İmar Planları; Nazım İmar Planı ve Uygulama İmar Planından meydana gelir. Mevcut ise bölge planı ve çevre düzeni plan kararlarına uygunluğu sağlanarak, belediye sınırları içinde kalan yerlerin nazım ve uygulama imar planları ilgili belediyelerce yapılır veya yaptırılır... Planlar, belediye meclisince onaylanarak yürürlüğe girer. Bu planlar onay tarihinden itibaren belediye başkanlığınca tespit edilen ilan yerlerinde ve ilgili idarelerin internet sayfalarında bir ay süreyle eş zamanlı olarak ilan edilir. Bir aylık ilan süresi içinde planlara itiraz edilebilir. Belediye başkanlığınca belediye meclisine gönderilen itirazlar ve planları belediye meclisi onbeş gün içinde inceleyerek kesin karara bağlar." kuralı yer almaktadır.

Ayrıca, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 20. maddesinin 1. fıkrasında, belediye meclisinin, her ayın ilk haftası, önceden kararlaştırdığı günde toplanacağı, 5675 sayılı Yasanın 3. maddesiyle eklenen fıkrasında ise: "Belediye başkanı, acil durumlarda lüzum görmesi halinde belediye meclisini bir yılda üç defadan fazla olmamak ve her toplantı bir birleşimi geçmemek üzere toplantıya çağırır. Olağanüstü toplantı çağrısı ve gündem en az üç gün önceden meclis üyelerine yazılı olarak duyurulur ve ayrıca mutat usûllerle ilan edilir. Olağanüstü toplantılarda çağrıyı gerektiren konuların dışında hiçbir konu görüşülemez." kuralına yer verilmiştir.

3194 sayılı Kanun'un 8. maddesine göre belediye meclisince onaylanarak yürürlüğe giren ve askıya çıkarılan planlara yapılan itirazları ve planları, belediye meclisinin, kendisine gönderildiği tarihten itibaren onbeş gün içinde inceleyerek kesin karara bağlaması gerekmekte ise de, öngörülen bu süre, disipliner bir süre olup, hak düşürücü bir niteliği bulunmamaktadır. Zira, askıya çıkarılan planlara yapılan itirazların, belediye başkanlığı tarafından belediye meclisine ivedi olarak gönderilmesinin, belediye meclisinin de yasal olarak olağan ve olağanüstü yapabilecekleri toplantılarda itirazlar ve plan hakkında kanunda öngörülen sürede kesin olarak karar vermesinin her zaman için mümkün olmadığı görülmektedir.

Dolayısıyla askıya çıkarılan imar planlarına karşı itirazda bulunan kişilerin, itiraz başvurularına kanunda öngörülen sürede cevap verilmemesi durumunda dava açmak için nasıl bir yol izleyecekleri konusunda bir bilgilendirme yapılmadığı sürece belirsizlik yaşayacakları kuşkusuzdur. İtiraz sahibinin, herhangi bir bilgilendirme de yapılmadığı için, özellikle kanunun lafzına bağlı kalarak belediye meclisinin kesin cevabını bekleyebileceği ve kararın kendisine tebliği üzerine dava açabileceğini düşünmesi kuvvetle muhtemeldir. Bunun yanında itiraz sahibine başvurusuna, 2577 sayılı Kanun'da öngörülen zımni ret süresi içerisinde bir cevap verilmez ise bu sürenin bitiminden itibaren dava açabileceği yönünde gerek askı tutanağında gerekse itiraz başvurusunun belediyece kayda alındığı anda bir bilgilendirme yapılmadığı sürece bu yöntemi bilmesi de mümkün görünmemektedir. Bu noktada zımni ret süresinin ne zaman başlayacağı ve ne zaman biteceği hususu dahi açık ve anlaşılabilir değildir. Çünkü zımni ret süresinin başlangıcını, itiraz başvurusu 2577 sayılı Kanun'un 11. maddesi kapsamında kabul edilirse itirazın yapıldığı tarihten başlatmak mümkün olduğu gibi imar planının bir aylık ilan süresinin bitimini izleyen tarihten itibaren başlatmak da mümkün bulunmaktadır. İtiraz başvurusuna verilecek cevap süresi açısından 2577 sayılı Kanunda yer alan zımni ret süresinin mi yoksa 3194 sayılı Kanun'un 8. maddesinde öngörülen onbeş günlük cevap verme süresinin mi dikkate alınacağı da belirsizdir. Belirtilen her seçenekte, zımni ret süresinin başlangıç tarihi değiştiği gibi bitiş tarihi de değişmekte, bu durumun doğal sonucu olarak dava açma süresinin başlangıç ve bitiş tarihleri de değişmektedir. Nitekim temyize konu kararda, 2577 sayılı Kanun'un 11. maddesi kapsamında otuz günlük zımni ret süresi esas alınarak dava açma süresi hesaplanmıştır.

Görüldüğü üzere imar planlarına askı süresi içerisinde itirazda bulunan başvuru sahiplerin, dava açmak

için izleyecekleri yol konusunda mevzuat açık ve anlaşılabilir olmaktan oldukça uzak ve son derece karmaşık durumdadır. Mevzuatta yaşanan bu karmaşıklığın, ilgililerin mahkemeye erişim hakkını sınırlandıracak şekilde yorumlanmaması gerekir.

Bu noktada, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin 36533/04 başvuru numaralı Mesutoğlu-Türkiye kararında, usul kurallarının nasıl yorumlanması gerektiği hususunda özetle; mahkemeye erişim hakkının mutlak olmadığı, bazı sınırlamalara tabi olabildiği, bununla birlikte, getirilen kısıtlamaların, hakkın özünü ortadan kaldıracak ölçüde, kişinin mahkemeye erişimini engellememesi gerektiği, mahkemeye erişim hakkına getirilen bu tür sınırlamaların ancak meşru bir amaç güdüldüğü takdirde ve hedeflenen amaç ile başvurulan araçlar arasında makûl bir orantı olması halinde Sözleşmenin 6/1. maddesi ile bağdaşabileceği, bu ilkelerden hareketle, dava açma hakkının doğal olarak yasayla belirlenen şartları olmakla birlikte, mahkemelerin yargılama usullerini uygularken bir yandan davanın hakkaniyetine halel getirecek kadar abartılı şekilcilikten, öte yandan, kanunla öngörülmüş olan usul şartlarının ortadan kalkmasına neden olacak kadar aşırı bir esneklikten kaçınılması gerektiği belirtilmektedir.

Dava açma süresi içinde yapılan başvurularda idarenin sessiz kalarak dava hakkını engelleyememesi için getirilmiş olan zımni ret uygulamasından kaynaklanan bu hakkını, idari yargının karmaşık kuralları hakkındaki bilgisizliği, profesyonel yardımdan yararlanma olanağının bulunmaması veya idareye güven gibi herhangi bir nedenle kullanmayan kişinin; idare tarafından bu süreden sonra gönderilen açık ret işleminden sonra da dava açma imkanı bulunduğunun kabulü gerekmektedir.

Buna göre, idarenin Anayasa'dan doğan yükümlülüğünü zamanında yerine getirmeyerek, 2577 sayılı Kanunun 11. maddesinde belirtilen sürenin geçmesinden sonra başvurunun ilgili makama ulaştırılmasından veya başvurunun sonucunun süresinden sonra ilgiliye bildirilmesinden doğan sorumluluğu başvuru sahibine yüklemek mümkün değildir. Başvuruya, yetkili organ tarafından sonradan verilen cevap üzerine, ilgilisinin cevabın tebliğinden itibaren süresi içerisinde dava açabileceğini kabul etmek, mahkemeye erişim hakkına imkan veren hakkaniyete uygun bir yorumdur.

Aksine bir yaklaşım idarenin zımni ret süresi geçtikten sonra ve bu sürenin geçtiğini bile bile kendiliğinden tesis etmiş olduğu bu işlemi, dava konusu edilebilecek nitelikte işlem olma özelliğinden çıkarır ki, bir hukuk devletinde bu yaklaşımın, mülkiyet hakkına ilişkin işlemin sonuçları da dikkate alındığında kabulü mümkün değildir.

Bu değerlendirmeler ışığında, ilgilinin imar planlarına askı süresi içerisinde yapmış olduğu itirazın cevaplanmayarak reddi üzerine süresi içerisinde dava açabileceği gibi, zımni ret işlemi yerine idarece sonradan tesis edilecek ve idarenin gerçek iradesini ortaya koyan işleme karşı da dava açma süresi içerisinde dava açabileceği sonucuna varılmıştır.

Uyuşmazlığa konu olayda, imar planına askı tarihleri içinde itiraz eden davacının; davalı idare tarafından itirazın reddine dair işlemin kendisine bildirilmesi üzerine, dava açma süresi içerisinde görülen davayı açtığı anlaşıldığından, Mahkemece işin esasına girilerek karar verilmesi gerekirken davanın süre aşımı nedeniyle reddine karar verilmesinde isabet görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle, davacının temyiz isteminin kabulü ile temyize konu Daire kararının bozulması gerektiği oyuyla, karara katılmıyorum.

GEREKÇEDE

KARŞI OY

XX- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları" başlıklı 135. maddesine göre kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve üst kuruluşlarının, belli bir mesleğe mensup olanların müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleri ile ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hakim kılmak üzere meslek disiplini ve ahlakını korumak maksadı ile kanunla kurulan kamu tüzel kişilikleri olduğu ve bu meslek kuruluşlarının, kuruluş amaçları dışında faaliyette bulunamayacağı esastır.

İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 14. maddesinin 3. fıkrasının (c) bendinde, dava dilekçelerinin davacıların dava açma ehliyeti yönünden, (e) bendinde ise dava dilekçelerinin süre aşımı yönünden inceleneceği; aynı maddenin 6. fıkrasında, ilk incelemeye ilişkin hususların tespit edilmesi halinde davanın her safhasında 15. madde hükümlerinin uygulanacağı; 15. maddesinin 1. fıkrasının (b) bendinde ise davacının dava açma ehliyeti bulunmadığı davalar ile süre aşımı bulunduğu tespit edilen davaların reddedileceği kurala bağlanmıştır.

Bu durumda, belli bir mesleğe mensup olanların müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleri ile ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hakim kılmak üzere meslek disiplini ve ahlakını korumak maksadı ile kanunla kurulan kamu tüzel kişiliklerinden olan davacı Oda'nın, dava konusu çevre düzeni planının iptalini istemekte hukuken korunması gereken bir menfaatinin bulunmadığı açıktır.

İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 14. maddesinin 3. fıkrasına göre davacının dava açma ehliyetinin bulunup bulunmadığı hususu, davanın süresinde açılıp açılmadığından daha önce incelenecek bir husus olduğundan, Daire kararının bu gerekçeyle onanması gerektiği oyuyla, karara gerekçe yönünden katılmıyorum.